

Geerweg zuidzijde

Boer met geschilderde contereitsels en musket

In 1666 overleed halverwege de huidige Kantoorngracht, vlakbij de krebbe (vuilstort) aldaar, de boer Arij Jongeneel. Hij had op dat moment negen koeien, drie vaarzen (jonge koeien die nog hun eerst kalf moesten krijgen) , een vare koe (een koe, die geen melk meer gaf), een kalf en twee hokkelingen (iets oudere kalveren). Het was een boer die zeer warm bij kas zat: hij had aan een negental personen bijna f 4.000 uitgeleend, onder wie aan zijn zwager Adriaen Vrancken van den Berg f 1.500. Opvallend aan de inventaris van de boer, was zijn uitrusting als schutter, met een musket, een degen, een schuttershoed, draagband en pluimen en zijn opvallende liefde voor de schilderkunst. Zo hingen er bij hem in huis 'contereitsels' (geschilderde portretten) van hemzelf en zijn echtgenote Neetje Vrancken en van zijn schoonmoeder. En schilderijen van Lazarus, een Pharao, Jefta en Petrus in de gevangenis, en verder twee landschapjes en een schilderij van een hond. Ook had hij vier albasten bordjes in ebben lijstjes en een bord met een heus familiewapen.

Huurhuis

Behalve het huis waar hij woonde, dat zich aan de achterzijde uitstreckte tot aan de ververij de Groene Hand en belast was met een oude rente van 28 stuivers en een blank per jaar, bezat hij ook het buurhuis. Hij verhuurde dat voor f 42 per jaar aan de saaiwever Heijndrigh Juriaens. Die verhuur liep niet al te best, want de huurder had nog niet betaald en een vorige huurder, de linnenwever Aert V. kennelijk ook niet, want van hem stond er nog een huurschuld van f 70.

Uit de erfenis van zijn ouders deelde hij in het bezit van twee stukken land in Pijnacker die de familie niet meer zelf gebruikte, maar verhuurde. Voor zijn eigen bedrijf pachtte hij zelf land dichterbij de stad: van de familie Van Vredenburg acht morgen in de Bieslandse polder en van het Gasthuis ruim drie morgen in Vrijenban.

Bedrijfsinventaris

De weduwe zette het bedrijf na zijn dood voort en nam uit de boedel behalve de huizen, ook het vee, het hooi en de boerengereedschappen over. Daartoe behoorden drie kopen ketels, waarschijnlijk voor de melk, de melkschuit, een boterkarn, twee roomstaarnen (om de afgeschapte melk van de room in te verzamelen), melkimmers en de kaas in de kelder, de bottelarij en op de planken in het voorhuis. Verder behoorde tot de bedrijfsuitrusting onder andere een vleeskuip, een looitafel en een looikan. Het hele bedrijf met vee en inventaris werd getaxeerd op een waarde van f 3.100.

Openstaande rekeningen

Met bierbrouwer Pieter Crousert in brouwerij de P op de Voorstraat moest nog f 225,85 worden afgerekend voor het bostel dat Jongeneel aan zijn vee gevoerd had. En met olieslager Adolf Willemsz van Vlaardingerwout nog een bestelling hennepkoeken. Van zijn zwager Ardriaen Vrancken van den Bergh betrok hij kennelijk ook boter en kaas voor de verkoop, die hij nog moest afrekenen. Aan de andere kant kreeg hij nog negen gulden van Jannetje Cornelis aan de Verwersdijk voor geleverde melk. Met wijnkoper Arent van Couwenhoven had hij een deal van een half beest in ruil voor wijn, en ook dat was nog niet helemaal verrekend.

Vroegere schoonfamilie

Het bedrijf was eigenlijk eigendom van Jongeneels vrouw, Neeltje Vrancken van den Bergh, die eerder getrouwd was geweest met Maerten Claesz Hoochstraaten die in 1638 overleed. Neeltje had toen ook al de helft van de bouwrij, de beesten en het hooi uit de boedel overgenomen en was het jaar daarop met Arij Jongeneel hertrouwd.

Maerten boerde er pas net toen hij overleed. Twee jaar eerder had hij het bedrijf uit de erfenis van zijn vader Claes Pouwels gekocht.

Deze bouwman Claes Pouwelsz komen we al tegen in 1595 als hij op de Geerweg trouwt met Betge Dircx uit Segwaart. In het haardstedenregister van 1600 vinden we hem als Claes Pouwelsz 'bostelvaarder' halverwege de zuidzijde van de Geerweg. In 1612 kocht hij volgens de latere boedelinventaris elders aan de gracht van een pand van Adam Michielsz Schoenmaacker dat hij inrichtte als de boven beschreven boerderij.

Buskruitramp

Jongeneel kocht in 1643 van nachtwerker Claes Crijnen het huisje ernaast voor f 750 voor de verhuur. Zijn bezittingen (twee huizen met opstal) liepen bij de buskruitramp grote schade op. Ze werd getaxeerd op f 1.800 (later f 1.500). Daarvan kreeg hij uiteindelijk f 600 vergoed. In 1658 kocht hij na de ramp ook een blok (beschadigde?) woningen met tuin aan de zuidzijde van de Geerweg van De Heus. (onad 1989C, fo 140)

Dirck van den Bergh

Hoe het Jongeneels weduwe is vergaan, is nog enigszins ongewis. Ik heb sterk de indruk dat Dirck Ariensz van den Bergh (Berch), waarschijnlijk familie van Neeltje, het bedrijf kort na de dood van Jongeneel heeft voortgezet. Dirck van den Berch, wonend op de Geerweg, trouwde in 1670 met Martje van der Does uit Rijswijk. Zelf had hij voordien in Voorburg gewoond. Maertje overleed in 1684 op de Geerweg, met achterlating van twee kinderen. Dirck hertrouwde in 1686 met Neeltje Verbrugge, die in 1702 op de Geerweg overleed. In 1708 hertrouwde hij voor de derde maal als weduwnaar met Bruinige van den Beilaart. In 1723 overleed hij zelf op de Geerweg. Dirck was in 1718 pachter van vijf morgen land in Vrijenban van het Gasthuis. (onad 2564b- fo 63) In 1713 liet hij, ziekelijk, een testament maken waarin hij zijn vrouw allerhande beddengoed, sieraden en een staatsobligatie nalaat, maar verder een opvallend legaat aan ene Gerrit van der Kouwen bedenkt, die hij de

opdracht geeft een dan achtjarige Jantje, vermoedelijk een buiten echtelijk kind, op te voeden en onder zijn hoede te nemen. (onad 2477 fo 79)

Schermerhorn

In 1724 kocht Arij Schermerhoorn voor f 900 (in de vorm van een schuldbrief) van Dirk Arentsz van den Berg het huis aan de zuidzijde van de Geerweg. (Waarbrief 5 X 213v)
Dezelfde Schermerhoorn huurde dat jaar ook dezelfde vijf morgen land in Vrijenban van het Gasthuis van zijn voorganger. (onad 2576D, fo 172)

Het jaar daarvoor was hij als jongeman uit Hof van Delft getrouwd met Neeltje van Dijk van de Geerweg. In 1738 kocht hij een tuin en tuinhuis aan de Zwartehandspoort aan de oostzijde van de Verwersdijk, naast het hofje van Pauw, kennelijk om daarmee zijn bedrijf uit te breiden. (perceel 614, blijkt uit volgende waarbrief) Hij was kennelijk niet erg armlastig want in 1748 komt hij als melkboer voor op de lijst van aangeslagenen voor de Personele Quotisatie (NA 3.01.28 inv nr 31, verp.nr 309), in tegenstelling tot de meesten van zijn collega's. Hij had toen een dienstbode.

In 1757 verkocht Arij Schermerhoorn zijn bezittingen nummer 309 en 614 aan de Geerweg en de Zwartehandspoort voor f 800 aan Jacob van Dijk. (Waarbrief 6 Q 302) Deze trouwde datzelfde jaar als jongeman uit Hof van Delft met Clazina Rooiestedijn van de Geerweg. In 1788 overleed zijn vrouw, nu Clazina Ravenstein, op dit adres.

Weduwe Van der Gaag

In 1791 kocht Cornelis van der Gaag de genoemde percelen met de verpondingsnummers 309 en 614 van Jacob van Dijk. De prijs was inmiddels gedaald tot f 375. (Waarbrief 7 G 445v)
Na zijn overlijden in 1803 werden ze eigendom van zijn weduwe, Elisabeth van der Ridder. Zij overleed in 1811 aan de Geerweg.